

Törökbálint levegőjéről

Nyugalomban percenként általában 17-szer kerül szervezetünk egészen közeli kapcsolatba a testünket körülvevő levegővel. **Beengedjük szervezetünk mély, érzékeny rétegébe a levegőt**, annak minden részével együtt: az éltető oxigént éppúgy, mint a koszt por formájában, és mint a mérgező szén-monoxidot. A testünkön kívül levő külső környezettel a légzés során találkozunk a leggyakrabban és a legközvetlenebbül. Tulajdonképpen ki vagyunk szolgáltatva a levegő minőségének: kénytelenek vagyunk lélegezni bárhol, bármilyen levegőben vagyunk is. És jön is az asztma, az allergia: az elmúlt évtizedekben tömegbetegséggé vált szindrómák.

Az emberi tüdő jó szűrője a szennyezett levegőnek. Egy kis oxigénért a tüdünk nyálkahártyájába oldjuk a légszennyezés nagy részét. Szén-dioxidban és vízpárában dúsabban, de sokkal tisztábban fújuk ki tüdönkből a levegőt! Mi befolyásolja, hogy milyen levegőt lélegezhetünk be? Mi a helyzet a levegővel Törökbálinton? Mit tehetünk mi magunk a bennünket közvetlenül körülvevő levegő minőségéért?

Legtöbben az **autópályákat** érzik felelősnek a levegő minőségéért, pedig méréssel igazolt tény, hogy az autópályákat bemelegedett motorral használó, általában egyenletes sebességgel haladó gépjárművek légszennyezése töredéke a bármely pesti főúton mért kibocsájtásnak. Az autópályák levegőszennyezése összemérhető a falu kis utcáin közlekedők kipufogásával. Ennek az utóbbi szennyezésnek a csökkentési lehetősége a kezünkben van: **kerékpárjaink** használata nagyon sokat kiválthatna a gépjárművek okozta légszennyezésből. Sokan sajnós még az újság megvásárlásáért is autóba ülnek, holott Törökbálint adottságainál fogva kifejezetten alkalmas a kerékpározásra. Csak fel kellene ülnünk meglévő kerékpárjainkra! Észrevennénk, hogy mennyivel gyorsabban jutunk el célunkhoz, mintha buszra várnánk, hogy mennyivel ritkábban kell tankolnunk, hogy mennyivel több madárdalt hallunk, virágot látunk utunk során, és hogy ismerőseink is többször köszönnek ránk. Az évek óta beszerzett **kerékpártárolók** kihelyezése, a **kerékpárút-hálózat** költségkímélő részeinek kialakítása, a kerékpározás **népszerűsítése** a gyerekek és a felnőttek között sokat tehetne kerékpározás szokásának elterjesztéséért. De ne várjunk senkire, hiszen ez leginkább mégiscsak

rajtunk múlik! Az év 10 hónapjában minden feltétel adott arra, hogy kerékpárral járjunk iskolába, hivatalba, kis vásárlásokra.

A **tömegközlekedés** használata is fontos lehetőség a légszennyezés csökkentésére. A buszok mellett a **vonatot** is szeretném az Olvasó figyelmébe ajánlani. Az elmúlt hónapokban láthattuk a nyomait annak, hogy a vasútállomás peronjai közelebb kerülnek az autóbuszok vonalához, ami fontos előrelépés a vasút tömegközlekedési eszközzé válása felé. Az építkezés még ebben az évben befejeződik.

Az **ipar** is bocsájt ki légnemű szennyezőanyagokat. Törökbálint levegőjét a téglagyár és (lehet, hogy meglepő, de déli szél esetén) a százhalmattai kőolajfinomító szennyezi. A **téglagyár** jelenlegi területén található márga – a tulajdonosok közlése szerint – 60 évre elegendő a jelenlegi kapacitások kielégítéséhez. A bányatelket növelni szándékoznak, úgy látszik, ennél is hosszabb távra szeretnék biztosítani magukat. A település növekedésével lassan központi helyzetbe kerülő gyár jelentősen túllépte az elmúlt években a fluoridkibocsájtás engedélyezett határértékét, és a jellegzetes „téglagyári szag” sem az, amit a gyár vezetői szívesen szívnának lakóhelyükön. Biatorbágy határában szerencsére elálltak a **kábelgyár** építésétől, ami az uralkodó szélirányt és a tervezett aldehidkibocsájtást figyelembe véve szerencsés fejlemény.

Községünk levegőjét azonban magunk is el tudjuk rontani hosszú órákra kerti hulladék és háztartási **hulladék égetésével**. A kerti zöldhulladék komposztálásra való, a talaj kapcsán már írtunk erről. A legrosszabb az az eset, amikor nedves hulladékkupacot gyújtanak be, ami azután hosszú órákig szűkülve önti magából a kesernyés füstöt. Égetési tilalom van érvényben Törökbálinton. **Komposztálni kellene** a kert egyik sarkában a szerves hulladékot, ami pedig erre alkalmatlan, azt ki lehet tenni – rendezetten – az út szélére. Az égetés másik, sajnos elég gyakori esete sokkal komolyabb következményekkel jár, pedig alig tudunk róla. Téli estéken a községben gyalogolva sokszor lehet érezni az **égő műanyagok** semmivel össze nem téveszthető szagát. Leggyakoribb műanyagaink zömmel szén és hidrogén atomokból állnak, mint a kőolaj, ezért jól égnek. De egyrészt gyakoriak a klórtartalmú műanyagok, másrészt sok adalékanyagot kevernek az alapvető műanyagokhoz, amelyek tartósságot, képlékenységet, szép színt és mintázatot biztosítanak a használati tárgyaknak. Az égés hőmérsékletén mindezek az anyagok reakcióba lépnek egymással és az oxigénnel. Egy vegyes tüzelésű kazánban égő

műanyagokból a szén-dioxid és a vízgőz mellett klórgáz, hidrogén-klorid, fém-oxidok és dioxin áramlik ki a kéményen a szabadba. Az utóbbi anyagok mindegyike mérgező, kiváltképpen a **dioxin**, ami **az ember által előállított leghatásosabb rákkeltő anyagok közé tartozik**. Aki a háztartási műanyagtartalmú hulladékát kályhában, kazánban égeti el, ilyen súlyos mérgekkel árasztja el a körülötte lakókat. A rákospalotai hulladékégető kéményeire is épp ezen anyagok miatt szereltettek – hosszú, cinikus, politikai felhangokkal terhelt huzavona után – szűrőberendezéseket.

Hogy a levegőbe jóhiszeműen kieresztett gázok milyen problémákat okozhatnak, azt jól mutatja a Földet körülvevő **ózonréteg** elvékonyodása. Az ártatlannak gondolt freonokkal feltöltött dezodorokból és hűtőberendezésekből kiszabaduló gáz az egyik globális probléma kiváltójává vált. Ha tudjuk egy szokásról, hogy rossz következményei vannak, akkor legalább arra legyen erőnk, hogy változtassunk rajta és hogy figyelmeztessünk másokat a veszélyekre.

Talán nem is gondolunk rá, de a **szellőztetéssel** is nagyban befolyásoljuk, hogy milyen minőségű levegőt lélegzünk be. Egyrészt cementes építőanyagainkból lassan radon szivárog ki, aminek felhalmozódása nem tesz jót. Az átlagosan rosszul illeszkedő nyílászárók esetében ez nem okoz problémát, hiszen van egy lassú, folyamatos légcseré. Az új, tökéletesen záró ablakokkal rendelkező lakások, házak esetében azonban figyelni kell a szellőztetés megfelelő gyakoriságára. Másrészt a forgalom napi ritmusának megfelelően célszerű kialakítani a szellőztetési szokásokat, hogy a reggeli és délutáni csúcsforgalom időszakát kikerülve engedhessünk friss levegőt szobáinkba.

A **polleneket** is a levegővel lélegezzük be. Aki hagyja, hogy a kertjében, az előtte haladó út szélén, a gyümölcsösében, a szántóján elszaporodjon a parlagfű, az tulajdonképpen súlyos levegőszennyezést követ el, amit a **parlagfű** és más allergén pollenekre érzékeny emberek szenvednek meg – fulladásig.

A leggyakoribb levegőszennyezést azonban a dohányzó emberek követik el. Nincs olyan nap, amikor járdán gyalogolva, buszra várva, liftbe szállva, vendéglátóhelyen járva, ügyeiket intézve és ezernyi más helyzetben ne kényszerülnének rá a dohánymentes életet élők a **cigarettafüst** szívására. A dohányzó emberek legtöbbször egyszerűen nem veszi tudomásul, hogy a számukra természetes füst mennyire zavarja a nem dohányzókat. Amerikában sok pert nyertek meg a passzív dohányzás miatt egészségkárosodást szenvedett emberek. Mi még nem tartunk itt, de ebben jó lenne utolérni az amerikaiakat. Nagyon fontos lenne,

hogy kialakuljon a dohányzásnak az a kultúrája, amely figyel a többi ember igényeire is. A cigarettát szívó emberek egy **dízelautó** kipufogógázához hasonló gázkeveréket lélegeznek be. Azt gondolom, hogy ez sincs rendben egészen, de ahhoz igazán nincs senkinek joga, hogy a körülötte levő embereket közvetve ennek a füstnek a szívására kényszerítse.

A fent összegyűjtött példák jelzik, hogy milyen sok tényező befolyásolja a levegő minőségét. Lehetőségeket is említettünk, amelyekkel mindannyian sokat tehetünk Törökbálint jobb levegőjéért. A légszennyezés, sajnos – ugyanúgy, mint a vizeket érő terhelések – kerítéseken, község- és országhatárokon át szabadon terjed. Egy fontos eszközünk van még, amivel csökkenthetjük ezt, és amiről eddig nem tettünk említést: **zöld területeink** megőrzése, fejlesztése, növelése a saját kertünkben éppúgy, mint a község közterületein. Nem hiszem, hogy igazolásra szorul ez a tény.

A néhány másodpercenként belélegzett levegőnkre tehát éppúgy hat a gondozatlan területek gyomnövényzete, mint a településszerkezeti terv, mint a dohányzás, mint a zöldterületek állapota, mint a megrögzött étkezési szokások. Ez a példa is nagyon jól mutatja azt, amit a környezetünkkel törődő emberek mindig tudtak, hogy **minden mindennel összefügg**.